Hoogheemraadschap van Rijnland

Notulen
Beeld VV - Schuldpositie 300% en Financiële toekomstonderzoeken

Datum: woensdag 16 september 2026, 19:00-21:10 uur
Plaats: VV-zaal Leiden
Verslag: Mevr. M. Brouwer, Vi.a.Vi Office Management

Aanwezigen:
Dhr. R. van der Sande (dijkgraaf, voorzitter)
Dhr. H. Hazenoot (hoogheemraad BBB vanaf 20.25 uur)
Dhr. H.C.M. Kortman (hoogheemraad VVD)
Dhr. J.P. de Vries (hoogheemraad Agrarisch)
Dhr. H.J. van Egmond (BBB, vanaf 19.15 uur)
Dhr. K. Buizer (BBB)
Dhr. J.W. van der Wijk (BBB)
Mevr. S.F. Jahan (VVD)
Dhr. W.J. Pos (VVD)
Dhr. F.T. Pardaan (VVD)
Dhr. W.H.B. van Dunné (PRO)
Mevr. K. van Rooten (PRO)
Mevr. A.H.G. van Zantvoort (PRO)
Mevr. S.U. Dewkalie (Water Natuurlijk)
Dhr. H. van Dijk (Water Natuurlijk)
Mevr. A.V. Baerveldt (Water Natuurlijk)
Dhr. M.J. Minnee (Water Natuurlijk)
Dhr. J.A. Stenfert Kroese (PvdD)
Dhr. H. van der Kaap (PvdD)
Mevr. J.M. van den Broek (PvdD)
Dhr. A.J.G. Burger (CDA)
Dhr. J.C. Salverda (CDA)
Dhr. J.B. van der Berg (AWP voor water, klimaat en natuur)
Dhr. R.A. Roorda (CU-SGP)
Dhr. D.J. Krantz (Natuurterreinen)
Dhr. J. van Pareren (WaterSamen, vanaf 19.10 uur)

Afwezigen met afmelding:
Mevr. V.M.M. van der Burg (BBB)
Dhr. K. Buskermolen (Water Natuurlijk)
Mevr. D.J.M. Corbey (Natuurterreinen)
Dhr. J.A. de Ridder (PRO)
Mevr. E.F. Scheijde (PvdD)
Dhr. J.A.M. van der Slot (Agrarisch)
Dhr. J.G.M. Schouffoer (hoogheemraad Natuurterreinen)
Mevr. M.R. Verkleij-Lemmers (hoogheemraad CDA)
Mevr. L.M. Willemse (PRO)

Overige aanwezigen:
Dhr. G. Kruger (Rijnland)

---

1. Opening
Hoogheemraad De Vries opent de vergadering en heet de aanwezigen van harte welkom bij deze Beeld VV over het onderwerp ‘Schuldpositie 300% en Financiële toekomstonderzoeken’. Er is een schriftelijke vraag gesteld door de heer Buskermolen die beantwoord is en is toegevoegd aan de vergaderstukken. Afwezig zijn de heer Van der Slot, de heer Buskermolen, mevrouw Verkleij-Lemmers, mevrouw Corbey, de heer De Ridder, mevrouw Willemse en mevrouw Scheijde.

2. Schuldpositie 300% en Financiële toekomstonderzoeken
Hoogheemraad De Vries introduceert de heer Kruger die een presentatie verzorgt over dit thema. In de presentatie zijn 2 onderzoeken betrokken; het onderzoek door bureau AEF en het onderzoek ‘Financieel Fit voor de Toekomst’ (FFT). Beide onderzoeken worden verklaard en ze zijn voorzien van consequenties wanneer het uitpakt zoals deze onderzoeken aangeven.

De heer Kruger neemt de aanwezigen mee naar het jaar 2050. Hij geeft aan dat de genoemde onderzoeken zijn uitgewerkt. Het is geen exacte wetenschap, de getallen die hij zal noemen zullen niet zo uitkomen maar zij geven wel een beeld weer. Het FFT-onderzoek heeft Rijnland uitgewerkt met de bedoeling om financieel fit te zijn richting 2050. Zoals de onderzoeken aangeven nemen op termijn de kosten toe en dat vraagt om financiële sturing en beheersing en dat start al direct maar ook over 5 of 10 jaar. De keuzes die nu worden gemaakt

hebben impact op de (middel)lange termijn. De droogte van deze zomer is een zogenoemde calamiteit die kosten inhield. Als gevolg van klimaatverandering zal iets dergelijks vaker voorkomen; droogte en misschien ook te veel water. Daarnaast noemt hij van invloed zijnde veranderingen in wet- en regelgeving, vervangings- en uitbreidingsinvesteringen naast ambities voor de toekomst. Rijnland kiest er nadrukkelijk voor om deze uitdaging aan te gaan en die uitdagingen te kiezen als startpunt. Het liefst wil Rijnland alles uitvoeren. Daarin zitten beperkingen; allereerst de maakbaarheid; kan het gemaakt worden? En daarnaast de financierbaarheid; kan het gemaakt worden tegen een acceptabele prijs? Het model en deze vragen worden opgenomen in de P&C-cyclus en eens in de zoveel tijd moet gekeken worden wat er op Rijnland afkomt. Beide onderzoeken zijn geïnitieerd door de Unie van Waterschappen met hetzelfde doel: inzicht krijgen in de financiële houdbaarheid van de waterschappen tot 2050 bij toenemende opgaven, investeringen en belastingdruk. Het AEF-onderzoek is een sectorbreed onderzoek dat gericht is op de financiële positie van de waterschappen als geheel en het is dus niet gericht op individuele waterschappen. De analyse is gericht op de periode 2025-2050 en gebaseerd op de kennis en het prijspeil van 2025. Rijnland heeft niet expliciet deelgenomen aan dit onderzoek.

De heer Burger vraagt waarom Rijnland niet heeft deelgenomen aan het onderzoek van AEF.

De heer Kruger licht toe dat beide onderzoeken ongeveer gelijktijdig zijn gestart en Rijnland is expliciet gevraagd om te participeren in het FFT-onderzoek. Rijnland heeft het FFT-onderzoek verrijkt met eigen data, bedragen en specifieke aannames inclusief 2,5% inflatie. In dit onderzoek zijn ook de meest recente inzichten meegenomen die na 2025 verwacht worden.

De heer Krantz meent dat inflatie weinig invloed heeft op de schuldpositie omdat de belastingopbrengsten ook navenant toenemen.

De heer Kruger antwoordt dat gerekend is met 2,5% per jaar en er is gekeken naar de investeringen die per jaar plaatsvinden. Een investering in 2030 vraagt het verwachte prijspeil van dat moment in het model mee te nemen. Het klopt inderdaad dat de inkomsten ook met 2,5% zullen toenemen. Samen met inhoudelijke collega's is een FFT basis-prognose opgesteld waarin de kosten van de investeringen in bestaande assets zijn opgenomen die bedoeld zijn voor onderhoud en vervanging. Daarnaast zijn nieuwe ontwikkelingen opgenomen in een FFT totaal-prognose. Daarin is de uitbreiding van de assets (zoals de AWZI Haarlem Waarderpolder) opgenomen, naast investeringen in de waterketen (zoals de verwijdering van medicijnresten) maar ook wet- en regelgeving (Hoogwaterbeschermingsprogramma, Wet Weerbaarheid Kritieke Entiteiten, herziening van de Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater en de Kaderrichtlijn Water). Ook zijn klimaat en strategie (Toekomstgericht Waterbeheer Rijnland) en het digitaal verandervermogen (uitgaven ten behoeve van AI en een efficiencykorting vanaf 2035 in de productiviteit) opgenomen. Daarbij is de aanname gedaan dat de rente gelijk blijft (2,5%) en is gerekend met een 'standaard' afschrijvingstermijn van 20 jaar (nu wordt 16 jaar gehanteerd). Het model laat zien dat, gegeven deze input, de exploitatie groeit naar 900 miljoen euro in de combinatie van de basis-prognose en de totaal-prognose. Dat betekent dat de exploitatie meer dan verdubbelt richting 2050. Om het beeld te completeren is dit toegevoegd aan de uitkomsten van het AEF-onderzoek. Exclusief de inflatie en zonder rekening te houden met het prijspeil laten beide onderzoeken een gelijke trend zien in de exploitatie. Vervolgens heeft hij de uitkomsten doorgerekend van de kosten in relatie tot de belastingopbrengst (de opbrengsten zijn verhoogd met een jaarlijks percentage van 5%). Dan blijkt dat het omslagpunt ligt in 2035 waarin de opbrengsten hoger zijn dan de kosten. Dat houdt in dat de hogere opbrengsten gebruikt kunnen worden voor nieuwe investeringen of het verlagen van de schuldpositie door middel van aflossingen.

De heer Van Dijk vraagt of in de stijgende belastingopbrengsten ook de waardestijging van onroerend goed is meegenomen. Daarnaast wordt een toename verwacht van het aantal woningen en bedrijven, is dat ook verwerkt in de modellen?

De heer Kruger antwoordt dat is uitgegaan van een stijging van de huidige opbrengsten met 5% dus een simpel antwoord is 'nee'. Op termijn kan verdere verfijning aangebracht worden maar er is bewust gekeken wat de totale opbrengst is, zonder te veel variabelen.

De heer Van Dunné vraagt naar de verschillen in exploitatie-uitkomsten in 2050. Bij het ene model is dat 600 miljoen euro aan exploitatiekosten en bij het andere model is dat 900 miljoen euro.

De heer Kruger legt uit dat in de ene grafiek een inflatie van 2,5% is toegepast en in de andere grafiek is de inflatie op nul gezet omdat AEF rekent met een inflatie van 0%.
Hij vervolgt zijn betoog met de schuldquote die maximaal 300% mag zijn oftewel driemaal de jaarlijkse belastingopbrengst. In de situatie waarin alles wordt meegenomen – de FFT-totaalprognose – stijgt de schuldquote naar 613%. Dat vlakt op enig moment af naar circa 450% en de reden daarvoor is dat de investeringen tot 2050 in de eerste periode beter in kaart te brengen zijn dan in een onzekerdere tweede helft van de periode. Daarnaast worden de opbrengsten vanaf 2035 hoger dan de kosten, wat bijdraagt aan een afvlakking van de schuldquote.

De heer Krantz vraagt naar de afschrijvingstermijn; is die in dit model 16 jaar of 20 jaar? En wordt ook de AWZI Haarlem Waarderpolder in zo'n periode afgeschreven?

De heer Kruger antwoordt dat gerekend is met een afschrijvingstermijn van 20 jaar als gemiddelde voor alle investeringen.

De heer Krantz meent dat dit verklaart waarom de schulden afvlakken.

De heer Kruger beaamt dit. In het basisscenario heeft ook een doorrekening plaatsgevonden en dan wordt uitgekomen op 350% en uiteindelijk wordt ver onder de norm uitgekomen, in dit geval op 124%. Het model gaat uit van variabelen zoals de rente en ook de lastendrukstijging van 5%. Zou in de periode van 2030-2035 de lastendruk stijgen naar 8% dan zou de schuldquote uitkomen op een piek van 500% die uiteindelijk afvlakt naar 250%. Deze periode is gekozen omdat in de huidige meerjarenplanning nog uitgegaan wordt van 5% en de gedachte om door te rekenen met 8% ligt in de aanname dat de eerstvolgende collegeperiode te maken zal krijgen met 8%.
Rijnland hanteert instrumenten, naast de bekende uitgangspunten, om de financiële beheersing op orde te houden. Dat zijn bijvoorbeeld een structureel sluitende begroting (de lasten worden gedekt door de baten); kapitaallasten (aandeel rente en afschrijving ten opzichte van de totale lasten) mag grofweg een derde zijn van de belastingopbrengsten, de schuldquote genormeerd op 300% van de belastingopbrengsten en tenslotte de algemene reserve die op peil moet worden gehouden.

De heer Van Dunné vraagt welke van deze 4 instrumenten opgelegd worden, bijvoorbeeld door de Provincie.

De heer Kruger antwoordt dat het, vanuit wet- en regelgeving, verplicht is te rapporteren over deze indicatoren hoewel de schuldquote van 300% niet wettelijk is vastgelegd. Een structureel sluitende begroting staat in de Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten en het op peil houden van de algemene reserves komt daar ook in terug. Het is niet zozeer het toezicht, maar de regelgeving komt vanuit het Besluit begroting en verantwoording.

Mevrouw Van den Broek vraagt of het realistisch is dat bij een schuldquote van 613% de kapitaallasten onder de 34% blijven. Het komt haar voor dat in zo'n situatie alleen maar rente moet worden betaald.

De heer Kruger geeft aan dat hier zeker naar gekeken is. De beide onderzoeken, zowel van AEF als FFT, geven aan dat tussen de 50% en 60% wordt uitgekomen van de kapitaallasten (rente en aflossing). Er wordt nadrukkelijk gekeken naar de schuldquote maar bij een verhoging van de schuldquote zal ook de norm van 34% kapitaallasten worden overschreden.

Mevrouw Van den Broek concludeert dat de helft van de belastingopbrengsten direct moet worden betaald aan rentelasten.

De heer Krantz ziet dat gerekend is met een rentepercentage dat gelijk blijft gedurende de periode tot 2050. Hij verwacht niet dat dit realistisch is. Op een dergelijk hoog percentage aan kapitaallasten zal 0,5% meer rente een enorm effect hebben.

De heer Kruger geeft aan dat niet van een rente van 2,5% is afgeweken; er is nadrukkelijk gekeken naar de stijging van de lastendruk in combinatie met een inflatie van 2,5%. In het model zijn variabelen gemakkelijk aan te passen.

De heer Krantz filosofeert over 60% van de opbrengsten die direct naar rente en aflossing gaan en zou daar een renteverhoging bijkomen dan blijft er op een gegeven moment niets over.

De heer Van Dijk vraagt of een jaarlijks sterkere WOZ-stijging ten opzichte van de inflatie in de modellen is meegenomen. Welke inkomsten zou dat opleveren? En kan een eventuele stijging van WOZ-waarden worden opgevraagd bij gemeenten?

De heer Kruger antwoordt dat een stijging van de WOZ-waarden niet is meegenomen. Het uitgangspunt is een stijging van de lastendruk met 2,5% en dat betekent dat dit gecompenseerd moet worden door de opbrengsten. Dit is dezelfde methodiek die gehanteerd wordt bij het opstellen van de begroting en de meerjarenplanning. Een stijging van WOZ-waarden wordt als meevaller gezien.

De voorzitter geeft aan dat WOZ-waarden niet rechtstreeks kunnen worden teruggerekend naar tarieven en aanslagen.

De heer Van der Kaap ziet rente en afschrijving bij elkaar op 60% uitkomen. Zijn vraag is wat daarin het rente-aandeel is. En wordt een groot project als Haarlem Waarderpolder dan ook afgeschreven in 20 jaar? Dat zou een heel fors bedrag per jaar zijn.

De heer Kruger geeft aan dat 20 jaar voor alle investeringen geldt. Haarlem Waarderpolder is een grote asset voor een groot bedrag. Anderzijds zijn er veel meer investeringen die gezamenlijk tot een groot bedrag leiden. Dat kan modelmatig verfijnd worden maar er is nu voor gekozen om een eerlijk beeld te geven. Wat betreft de vraag over de kapitaallasten antwoordt hij dat gerekend is met een percentage van 7,5% kapitaallasten bestaande uit 2,5% rente en 5% afschrijving.

De heer Roorda ziet in de uitgangspunten dat in 2019 de begroting uitkwam op 206 miljoen euro aan exploitatiekosten. Voor 2026 was de exploitatiebegroting 327 miljoen euro. Dat is in 7 jaren een toename van meer dan 50%. Tot 2050 zijn er nog 3 perioden van 7 jaar te gaan. Hij heeft daarom 327 miljoen euro driemaal vermenigvuldigd met 1,5. Hij komt dan uit op een exploitatie van 1,1 miljard euro in 2047. Wat is dan de reden om te veronderstellen dat Rijnland in de komende jaren een lagere toename ziet in de exploitatiebegroting dan in de afgelopen 7 jaar.

De heer Kruger antwoordt dat vooral gekeken is naar de ontwikkelingen die in de komende jaren op Rijnland afkomen en de betekenis en verwachting hiervan op de exploitatie. Het kan wel zijn dat uitgekomen wordt op een exploitatiebegroting van meer dan 900 miljoen euro of zelfs op 1 miljard euro. Het belangrijkste beeld dat hij wil laten zien is dat er sprake is van een flinke stijging.

De heer De Vries voegt hieraan toe dat de forse stijging vooral in de laatste 3 jaren heeft plaatsgehad. Daarvoor waren het stijgingspercentage en de lastendruk veel lager. Dat betekent dat het deels incidenteel is. Het is zeker zo dat gekeken is naar de voorbije jaren maar gekozen is om naar de opgave te kijken die Rijnland ziet voor de komende jaren.

De heer Roorda geeft aan dat het niet gaat om de lastenverhoging maar om de exploitatiebegroting. Mogelijk is er in de afgelopen jaren te weinig verhoogd.

De heer De Vries vraagt aandacht voor de schets van een globaal beeld. Het gaat om een beeld dat ontstaat vanuit 2 onderzoeken die feitelijk hetzelfde laten zien. Dit is een beeld VV en daarom wil hij een beeld schetsen waarmee een volgend college, naar zijn idee, fors aan de slag moet gaan door te kijken wat dit betekent voor een coalitieprogramma en de exploitatie. Dat mondt uit in de heffingsopbrengsten.

De voorzitter geeft aan dat in deze modellen een aantal aannames zit. Het gaat om het grotere beeld en in een volgende fase kan een verfijning plaatsvinden.

De heer Van Pareren vraagt of gekeken is naar hetgeen heeft plaatsgevonden in de vorige periode van 25 jaar, van 2000 tot 2025?

De voorzitter meent dat deze vraag technisch kan worden beantwoord.

De heer Kruger geeft aan dat er geen wettelijke kaders of normen bestaan voor de schuldquote. Binnen de waterschappen is al langere tijd discussie over de houdbaarheid van financiering. Het percentage van 300% dat Rijnland aanhoudt komt bij verschillende waterschappen terug. In de meerjarenplanning van 2015-2018 is een schuldenpercentage gehanteerd van minder dan 300%. En in de VV in 2014 en nog eens in 2020 is gekozen voor een schuldquote van maximaal 300% als norm voor Rijnland. In 2023 is die norm overschreden met een schuldquote van 337% en in 2025 is de schuldquote onder de norm uitgekomen, namelijk 291%. In vergelijking met andere waterschappen is in 2025 een raming gedaan voor 2030 en alle waterschappen zagen destijds een stijging in de schuldquote aankomen tot 400%, richting 2030. De toezichthouders, provincies Noord- en Zuid-Holland, zien de noodzaak voor bepaalde investeringen maar vragen blijvende aandacht voor de houdbaarheid van de schuldpositie. De Nederlandse Waterschapsbank geeft aan dat er bij hen voldoende kapitaal is en met een AAA-rating kunnen zij op de kapitaalmarkt relatief goedkoop geld aantrekken.
Rijnlands accountant Deloitte heeft eveneens het verhaal achter het cijfers benadrukt en geadviseerd te kijken waarvoor de schulden gebruikt worden om deze vervolgens te toetsen of het acceptabel is om boven 300% uit te komen. Financiering kan niet worden gebruikt om exploitatietekorten te dekken. En rente en afschrijving moet worden gedekt door de opbrengsten. Ook moet gestuurd worden op renterisico's. Tenslotte kijkt de accountant of er geen structurele exploitatietekorten zijn die vragen om aantasting van reserves. Uiteindelijk is de boodschap dat de opgaven toenemen en de kosten zullen stijgen. Bij een gemiddelde inflatie van 2,5% en een tariefstijging van 5% komt de schuldenlast uit op meer dan 600%. Er zijn knoppen om aan te draaien en dan gaat het om het prioriteren dan wel temporiseren van de opgaven. De lastendruk kan anders ingericht worden (niet 5% maar 8%) en de norm van 300% voor de schuldquote kan losgelaten worden.

Mevrouw Van den Broek vraagt of een schuldquote van 600% in de lijn der verwachting ligt.

De heer Kruger ziet aankomen dat de kosten en ook de investeringen stijgen vanwege wet- en regelgeving die op de waterschappen afkomt. Dat de schuldquote hoger dan 300% uitkomt verbaast hem niet. 600% is fors hoger maar op basis van de opgaven die er liggen en wanneer ze ook uitgevoerd worden, dan is zijn antwoord dat het niet anders kan dan dat de schuldquote fors hoger uitkomt.

Mevrouw Baerveldt vraagt in hoeverre het reëel is om de opgaven te prioriteren of te temporiseren.

De heer Kruger geeft aan dat een deel van de opgaven niet uitgesteld kan worden maar voor een deel kan gekozen worden voor een minder ambitieus pad. Er zijn zeker mogelijkheden. Ook biedt wet- en regelgeving ruimte om zaken over de jaren uit te smeren. Daarin zijn opties mogelijk.

De heer Van Dijk refereert aan een olietanker die maar heel gering kan worden bijgestuurd. Kijkend naar een hogere schuldquote, hoeveel bandbreedte is er dan nog om het schip bij te sturen?

De voorzitter geeft aan dat dit een vraag is voor de bestuurlijke ronde.

De heer Krantz heeft de indruk dat de schuldquote minder interessant is dan de kapitaallasten. Is dat iets waarop gestuurd kan worden?

De heer Kruger antwoordt dat het een met het ander samenhangt. Een hogere schuldquote leidt uiteindelijk tot meer rentelasten. Daar wordt nu ook al op gestuurd. De vraag vanuit de VV ging over de schuldquote en dat is de reden waarom hij zich in deze Beeld VV vooral gericht heeft op de schuldquote. Het AEF-onderzoek liet zien dat ook de kapitaallasten-ratio flink stijgt, wat reden was om te kijken naar het FFT-onderzoek. In het FFT-model komen de kapitaallasten ook hoger uit. Er kan uiteraard op gestuurd worden en een van de mogelijkheden is de beheersing van de schuldquote.

De voorzitter vraagt of de vergadering geïnteresseerd is in een overzicht van de ontwikkeling van kapitaallasten, vergelijkbaar met de ontwikkeling van de schuldquote. Dat kan geleverd worden. Hij ziet dat dit op prijs wordt gesteld.

De heer Roorda vraagt naar de maatregelen. Het is niet zo dat deze kengetallen onafhankelijk zijn van elkaar; het zijn communicerende vaten. In hoeverre is dit meegenomen in dit onderzoek? Hij realiseert zich dat alle knoppen (en maatregelen) politieke keuzes inhouden.

De heer Kruger antwoordt dat, in het model, de eerste 2 knoppen expliciet los van elkaar gewijzigd kunnen worden. Uiteraard zijn er wel gevolgen voor beide indien er één gewijzigd wordt. De opgave kan worden geprioriteerd dan wel getemporiseerd waarmee de achterliggende cijfers wijzigen. De lastendruk is als een directe variabele meegegeven en kan vervolgens gewijzigd worden. De schuldquote is feitelijk de uitkomst van beiden.

De heer Roorda constateert dat het betekent dat wanneer het uitgangspunt is om de schuldquote op 300% te houden, er andere knoppen voorhanden zijn om op 300% uit te komen.

De heer Van Pareren meent dat de heer Buskermolen een uitstekend stuk heeft geschreven voorzien van een Excel om mee te rekenen. De vraag die voorligt is hoe Rijnland en ook de VV omgaat met de schuld die Rijnland heeft ten opzichte van toekomstige generaties. De belastingen zullen enorm moeten stijgen om de lasten niet door te schuiven naar de volgende generatie.

De voorzitter neemt deze vraag mee naar de bestuurlijke beantwoording.

De voorzitter dankt de heer Kruger voor zijn duidelijke presentatie.

Er volgt een korte schorsing.

De voorzitter heropent de vergadering.

De heer Burger verwijst naar de 4 uitgangspunten die genoemd zijn in de presentatie. Onder nummer 4 wordt een reserve genoemd van 5%. Is dat nog haalbaar?

De heer Van Dunné dankt voor de interessante presentatie. De accountant heeft aangegeven dat 300% wellicht wat rigide is. Zijn fractie meent dat 360% ook verantwoord is. Hij vraagt naar de beleidsmatige afwegingen om te verhogen? Is aan de inputkant misschien iets te operationaliseren om naar een verantwoord percentage te gaan? Dit is een beeldvormende vergadering en hij wil zijn beeld wat scherper krijgen.

De heer Pos ziet een presentatie die uitgaat van modelmatig werk. De percentages van 2,5% (rente) en 5% (aflossing) zijn in de modellen vastgehouden. Kijkend naar wegen en bruggen: stel dat het misloopt en zaken uit de hand lopen, wat gebeurt er dan? Hoe wordt dat in zo'n model meegenomen?

Mevrouw Jahan vraagt naar de knoppen waaraan gedraaid kan worden. De belastingen kunnen worden verhoogd om zodoende de inkomsten te laten stijgen. Wat betekent het voor de lastendruk wanneer Rijnland de schuldquote van 300% laat stijgen. Wat is de impact?

De heer Pardaan meent dat het financieel vraagstuk van Rijnland geldt voor alle waterschappen. De verzwaring van de lastendruk komt door opgelegde maatregelen op Europees en landelijk niveau waar geen middelen vanuit het Rijk tegenover staan. Dat veroorzaakt het grote probleem. Is het zo dat er een mogelijkheid is dat de waterschappen en meer specifiek Rijnland, daarvoor extra financiële middelen kunnen krijgen, bijvoorbeeld van het Rijk?
Zijn tweede vraag is bedoeld als een concretisering van de knoppen waar het bestuur aan kan draaien. In feite komt het erop neer dat concessies worden gevraagd aan de kwaliteit van bijvoorbeeld de investeringen. Hoe gaat Rijnland daar mee om?

De heer Van Pareren vraagt of de heer Pardaan bedoelt dat extra middelen van het Rijk een verlaging van de lasten voor de burger zouden betekenen, terwijl ook Rijksgeld door belastingen wordt opgebracht. Het geld moet immers ergens vandaan komen.

De heer Pardaan ziet dat het geld uiteindelijk door de burgers moet worden opgebracht. De KRW is een regeling waar Rijnland niet om gevraagd heeft, maar het is wel opgelegd en zijn vraag is of er middelen van het Rijk tegenover staan.

De heer Minnee zag in de presentatie dat Toekomstgericht Waterbeheer Rijnland in het model is meegenomen. In de uitwerking van het model ziet hij er echter nog niet veel van terug. Ten eerste gaat het model tot 2050 en Toekomstgericht Waterbeheer gaat tot 2100. Dan zijn er behoorlijk veel variabelen die nog moeten worden meegenomen. Hij pleit er dan ook voor dat verschillende financieringsmodellen aangaande Toekomstgericht Waterbeheer meegenomen worden, gezien de dynamiek die Rijnland te wachten staat. Hij denkt aan een dynamischer model, naast dit gedegen model, met meer financieringsmogelijkheden zoals institutionele beleggers die willen beleggen in waterschappen om droge voeten te kunnen houden. Is dat een overweging?

Hoogheemraad De Vries antwoordt dat de setting van vandaag is bedoeld om met elkaar het beeld te vormen dat nodig is voor de schets van een concreet beeld van deze organisatie in de komende periode. De nieuwe coalitie zal dat beeld moeten completeren door goed te kijken naar de opgaven waar deze organisatie voor staat. Die opgave is ook uit te smeren over de jaren en dat betekent niet dat Rijnland moet weglopen voor die opgaven maar daarbinnen kunnen opgaven, en alternatieven, beter beheersbaar worden gemaakt in tijd en/of tempo. Dat zit niet in het model dat de heer Kruger presenteerde; in de 2 onderzoeken is het uitgangspunt geweest om alles te doen en alles te financieren. Dat toonde de heer Kruger in zijn presentatie. Mitigerende maatregelen liggen verborgen in de opgave en in de vraag of het maakbaar is. Is het maakbaar om een nieuwe waterzuiveringsinstallatie te bouwen?

De heer Krantz reageert op het faseren van de opgave. Het algemeen bestuur krijgt opgaven ter besluitvorming voorgelegd zonder dat ze voorzien zijn van de overwegingen of de gemaakte afwegingen. Hij heeft die afwegingen nog nooit gezien.

Hoogheemraad De Vries antwoordt dat die afweging gemaakt wordt door de coalitie die een programma maakt voor de komende vier jaren dat vervat wordt in een coalitieakkoord. Daarover kan de VV de coalitie bevragen. Dat is over een maand of zeven aan de orde; de opgave wordt dan besproken. Hij meent dat het niet meer aan dit college is. Dit college maakt een begroting voor 2027 en biedt daarmee handvaten aan een volgend college. Het Waterbeheerprogramma 6 geeft ook een richting voor opgaven in de komende 6 jaren die ook onderliggend zullen zijn aan het programma van een nieuw college. Wanneer het onderzoek Fit voor de Toekomst hierin geïncorporeerd kan worden dan is er een totaaloverzicht voor het nieuwe college om goed beleid te voeren.

De heer Van Pareren hoorde het woord ‘maakbaar’ over het bouwen van een waterzuiveringsinstallatie. Begrijpt hij het goed wanneer hij zegt dat er twijfels zijn over de taken van Rijnland in dit opzicht?

De voorzitter heeft gehoord dat het gaat om voldoende capaciteit. Indien de markt geen capaciteit heeft en niet kan faciliteren dan is bouwen niet mogelijk.

De heer Roorda meent dat de vraag vanuit de VV is geweest om ideeën over het hanteren van de maximale schuldquote van 300%. Die vraag houdt in dat de VV overwegingen aangereikt zou moeten krijgen om te beoordelen of de VV aan deze schuldquote zou moeten blijven vasthouden. Zo niet, wat zijn dan de overwegingen om het los te laten, welke consequenties brengt dat met zich mee en welke nieuwe schuldquote moet daar dan voor in de plaats komen. Hij mist dat in de presentatie en de toelichting. Reden waarom hij de portefeuillehouder vraagt om daarop in te gaan.

Hoogheemraad De Vries meent dat een samenspel van factoren in beeld zijn gebracht. Hij noemt de knoppen die van invloed zijn. Flexibiliteit van de organisatie is belangrijk. De kapitaallasten moeten beheersbaar zijn. Het personeel moet betaald blijven worden en langlopende afspraken moeten financierbaar blijven. Dat betekent een sluitende begroting waarbinnen de kapitaallasten fors zullen toenemen, gegeven de opgaven. Op dit moment zijn de kapitaallasten 27%. Voor de VV is er ruimte om gezamenlijk te beslissen of vastgehouden wordt aan een percentage van 34% voor de kapitaallasten of mag dat iets hoger zijn. Daarnaast moet beslist worden over de schuldquote. Mag dat bijvoorbeeld 350% zijn in plaats van 300%? Er zijn waterschappen die een schuldquote van 400% hanteren. Hij wil aangeven dat er binnen de waterschappen verschillend wordt gedacht over de hoogte van 300%. De VV moet gezamenlijk bepalen, gegeven het programma, waar het evenwicht ligt voor de VV. Hij heeft daar een mening over maar dat is niet relevant.

De heer Roorda maakt duidelijk dat het niet gaat om jaarlijkse discussies wat al of niet acceptabel is. Waar het om gaat is dat de VV een nieuwe norm moet overwegen voor een maximale schuldquote. Daarover verwacht

hij informatie te krijgen. Als de portefeuillehouder kan motiveren waarom 400% verdedigbaar is dan staat hij daar anders tegenover dan wanneer gezegd wordt dat dit risico's oplevert.

De voorzitter hoort feitelijk een informatievraagstuk om een gedegen discussie over te kunnen voeren. De heer Krantz wil een beeld vormen en vraagt naar de deadlines van verplichte investeringen die eraan komen. Er zijn leden die vragen naar ruimte om te sturen.

De heer Roorda meent dat de vraag die op tafel ligt gaat over de schuldquote en een norm van 300%. Daar zal dan ook de informatie op gericht moeten zijn.

De voorzitter antwoordt dat gemeend is om dit breder te trekken.

De heer Van Dijk heeft behoefte aan meer inzicht in de opbouw van de kapitaallasten en op welke onderdelen kan worden (bij)gestuurd. Een groot deel is rentebetaling en afschrijvingen en zijn er zaken die daarin ook nog meegewogen kunnen worden opdat daarop gestuurd kan worden? Afschrijvingen op investeringen kunnen getemporiseerd worden.

Hoogheemraad De Vries antwoordt dat de grote opgave binnen de kapitaallasten de lasten zijn van de investeringen. Dat zijn de afschrijvingen en de rentes. Daar is weinig in te sturen. Op nieuwe investeringen kan gestuurd worden. Voor zaken waarin al geïnvesteerd is, staat de rente vast, de looptijd staat vast en dus is de financiering ervan vastgelegd. Daar is weinig meer in te sturen. Een handvat is dan de afschrijvingstermijn.

De heer Van Dijk vraagt in hoeverre gestuurd kan worden op de schuldquote van 300%. Kan dat 400% worden of misschien juist 250%. Hij heeft informatie nodig over de opbouw van dit percentage om te bepalen of er gestuurd kan worden.

Mevrouw Jahan zou een beeld willen hebben van verhoging van de schuldquote ten opzichte van de investeringen. Betekent dit bijvoorbeeld dat er minder geïnvesteerd kan worden?

Hoogheemraad De Vries antwoordt dat de kapitaallasten zijn opgebouwd uit rente en afschrijvingen. Dat betekent dat de ruimte ligt in de mate van financiering van nieuwe investeringen die van invloed is op de kapitaallasten. De ruimte ligt dus in het programma en welke opgaven de VV wil uitvoeren. Mevrouw Baerveldt heeft gezegd dat de VV daar nauwelijks voor kan weglopen. Maar daar zit de ruimte en dan is het de vraag welke keuzes een nieuw college maakt. En met welke set aan knoppen maakt het nieuwe college dit beheersbaar? De vraag is of vandaag een absoluut percentage van de schuldquote wordt beslist (300% of 350% of misschien 400%) of wordt dit vraagstuk doorgegeven aan een nieuwe coalitie die de knoppenmix aangrijpt om de financiële positie van Rijnland beheersbaar te houden?

De heer Van der Kaap hoort toekomstige te kiezen opgaven, maar Rijnland heeft ook te maken met opgaven die op het waterschap afkomen. Medicijnresten zijn dan een voorbeeld maar er zullen meer opgaven op Rijnland afkomen waarvan niet gezegd kan worden dat ze niet worden uitgevoerd. Dit wordt simpelweg opgelegd en daar zal toch investeringsruimte in enige vorm voor beschikbaar moeten zijn.

De voorzitter geeft aan dat hetgeen nu niet bekend is, niet is meegenomen in de modellen.

Mevrouw Baerveldt ziet de afschrijvingen van Haarlem Waarderpolder nog niet in het model wanneer zij kijkt naar 2030. Dus eigenlijk is er impliciet al een besluit genomen over een investering waarvan de afschrijvingen nog niet zijn meegenomen in de grafiek. Klopt dat?

Hoogheemraad De Vries antwoordt dat Haarlem Waarderpolder met een aangenomen bedrag wel is verdisconteerd in de cijfers van de presentatie. De bouw, het bedrag waarvoor het werk is aangenomen en de financiering ervan is in de kapitaallasten opgenomen. Er is ook geëxtrapoleerd op de aanname dat in de toekomst investeringen noodzakelijk zijn voor medicijnresten.

De heer Burger wil alle fracties meegeven dat steeds gesproken wordt over een vast percentage van 300% voor de schuldquote. Misschien is het een idee om te denken over een wijziging van dat vaste getal in een bandbreedte om meer flexibiliteit te hebben in de toekomst.

De heer Pardaan vraagt naar rente en afschrijvingen maar waar zijn de aflossingen? Uiteindelijk gaat het om rente en aflossing op de leningen vanwege het rechtstreekse gevolg op de liquiditeit van de organisatie en daar kan op gestuurd worden. In het verlengde daarvan vraagt hij naar de afschrijvingen op Haarlem Waarderpolder. Wanneer dat in 20 jaar wordt afgeschreven komt hem dat erg ambitieus voor.

De voorzitter antwoordt dat niet gezegd is dat Haarlem Waarderpolder in 20 jaar wordt afgeschreven. Het gemiddelde van alle projecten gezamenlijk wordt afgeschreven in 20 jaar. Daarin is Haarlem Waarderpolder verwerkt.

Hoogheemraad De Vries antwoordt dat de afschrijvingstermijn gelijk is aan de aflossingstermijn vandaar dat deze twee begrippen wel eens door elkaar worden gebruikt. Tegen de heer Burger zegt hij dat het percentage van 5% reserve wettelijk is vastgelegd. Dat zal dan ook gehanteerd moeten worden. Wat betreft de calamiteiten antwoordt hij dat Rijnland als taak heeft om te beheersen. En dat betekent ook financieel beheersbaar. Reden voor het voorstel om een onderzoek als Fit voor de Toekomst periodiek te doen. Zoals ook de accountant aangaf is een waterschap een vorm van investeringsmaatschappij die investeringen doet die ver in de toekomst van belang zijn. Dat moet beheerst worden en in het model is terug te vinden dat die variabelen ook zijn in te brengen. Er kan van buitenaf altijd iets gebeuren dat onvoorzien is en daar zal naar gehandeld worden. Rijnland zal dat niet uit de hand laten lopen.
Het zijn interessante gedachten om alternatieve financieringsstromen aan te trekken. Dat bedrag zal uiteindelijk ook opgebracht moeten worden. Er is geen geld om niet. Het is een gedachte om geen geld aan te trekken en alles zelf te financieren. Aan de andere kant, op Europees niveau, wordt gesproken over bijdragen van medicijnfabrikanten waarmee waterschappen kunnen rekenen. Maar die bijdrage gaat niet door. Dat betekent dat het enorm tegen kan vallen, ook in de toekomst. Hij wil er voorzichtig mee zijn en liever zelf de broek kunnen ophouden en met elkaar voor een taak te staan. Hij is ‘in’ voor elke vorm van alternatieve financiering die de burger kan ontlasten.

De voorzitter refereert aan de vraag van de heer Roorda. Is er voldoende informatie verstrekt? Welk uitgangspunt of zelf op te leggen norm zou Rijnland kunnen hanteren? Er zijn variabelen waarvan de impact van wijzigingen kan worden gepresenteerd. Kortom, de vraag is of er wensen zijn omtrent informatie.

De heer Krantz hoort dat terecht wordt aangegeven dat een nieuw college hierover gaat. Er komt een nieuwe begroting aan en komt het vraagstuk van vandaag in het overdrachtsdossier? Hoe komt de VV tot een besluit?

Hoogheemraad De Vries wil de heer Buskermolen betrekken. Zijn document kan worden verrijkt of verfijnd waarmee getallen getoond kunnen worden waar de cijfers zich naartoe bewegen. Dat zou een methode zijn om de beeldvorming te verrijken en het biedt fracties de gelegenheid om te bezien welke ruimte er voor hen is waarop zij willen acteren. Dat kan zonder direct een discussie over het principe te voeren. Een principiële vraag is voorts of deze VV besluiten wil nemen of dat de VV een nieuw college de ruimte wil geven om beslissingen te nemen.

De voorzitter suggereert dat dit bestuur een besluit kan nemen om verantwoord over te dragen hoewel het nieuwe bestuur daar zelf heel andere besluiten over zou kunnen nemen.

Hoogheemraad De Vries zou de VV een verrijkt document ter hand willen stellen als input voor een opiniërende vergadering. Vervolgens kunnen suggesties worden opgenomen in een document dat meegaat in het overdrachtsdossier.

De heer Van der Berg is getriggerd door de vraag over een hoog rentepercentage, stel 13%. Dat is nu precies een variabele die meegenomen kan worden in de discussie over een schuldquote van, al dan niet, 300% en hij zou vanuit deze VV daarop een beleidsregel willen maken.

De heer Krantz waardeert de suggestie en daarom vroeg hij of die 300% te sturen is of dat gestuurd kan worden op de rentelasten en afschrijvingen.

De voorzitter stelt dat de aanleiding voor deze discussie 300% is. De presentatie maakte duidelijk dat deze zelf opgelegde norm moeilijk houdbaar is in de toekomst. Dat maakt een discussie noodzakelijk over aannames rondom 2 knoppen.

De heer Van Pareren realiseert zich wat de consequenties zijn van de keuzes die de VV gaat maken. Hij wil daarbij in acht nemen om niet naar de toekomst door te schuiven.

De voorzitter hoort een opiniërende vraag en reageert hier niet op.

Mevrouw Baerveldt geeft aan dat nog besloten moet worden over de begroting voor 2027. Daar zijn ook de tarieven voor de ingelanden van afhankelijk en zij wil de kennis uit de presentatie van vanavond daar dan ook in meenemen. De begroting zal consequenties hebben voor de volgende VV. Zij ziet uit naar een opiniërende vergadering waarin het model van de heer Buskermolen zal worden besproken.

Hoogheemraad De Vries wil graag het uitgangspunt overeenkomen dat uitgegaan wordt van een sluitende begroting dat wil zeggen dat de inkomsten de structurele lasten moeten kunnen dragen.

3. Rondvraag
De voorzitter deelt mee dat op donderdag 24 september het kunstwerk betreffende artikel 1 zal worden onthuld in de hal. Dat gaat om 16.00 uur starten en de aanwezigheid van bestuursleden daarbij wordt gewaardeerd.
Voorts vraagt hij aandacht voor het avondprogramma na de VV op 7 oktober, waarvoor ook oud-bestuursleden zijn uitgenodigd. Hiervoor is René Dillen als spreker uitgenodigd die over droogte zal spreken. U bent van harte welkom.

4. Sluiting
De voorzitter sluit de vergadering onder dankzegging aan eenieder voor de participatie.